

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 21 lutego 2024 r.

I. Stanowiska stron

1. Pozwem z dnia 25 maja 2022 r. (data stempla pocztowego, k. 44) powód (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą we W. (dalej jako: L.), działając przez profesjonalnego pełnomocnika, wniósł o zasądzenie od pozwanego Banku (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powoda kwoty 48.019,25 zł tytułem zwrotu kosztów pożyczki gotówkowej (kredytu konsumenckiego) zawartej w dniu 15 maja 2017 r. wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od powyższej kwoty od dnia 7 maja 2023 r. do dnia zapłaty. Wniósł również o zasądzenie na jego rzecz pod pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł.

2. W uzasadnieniu wskazano, że w dniu 15 maja 2017 r. bank zawarł z poprzednikiem prawnym powoda – konsumentem – umowę kredytu konsumenckiego. Całkowita kwota kredytu wynosiła 142.700,00 zł, zaś całkowity koszt kredytu wynosił 68.433,36 zł. Umowa została zawarta na okres od 15 maja 2017 r. do dnia 12 maja 2024 r. Dalej powód wskazał, że zawarł z konsumentem umowę przelewu wierzytelności pieniężnych obecnych, jak i przyszłych wynikających z zastosowania sankcji kredytu darmowego w stosunku do ww. umowy. Powód podniósł, iż na mocy udzielonego przez kredytobiorcę pełnomocnictwa, przesłał pozwanemu oświadczenie o skorzystaniu przez kredytobiorcę z sankcji kredytu darmowego w trybie art. 45 w zw. z art. 30 ustawy o kredycie konsumenckim i wezwał pozwanego do dobrowolnej zapłaty spornej kwoty.

3. Jako podstawę dochodzonych roszczeń powód wskazał art. 30 w zw. z art. 45 ustawy z dnia 12 maja 2012 r. o kredycie konsumenckim (dalej też u.k.k.) i nadmieniono, że pozwany dopuścił się naruszeń w szczególności:

a) Art. 30 ust. 1 pkt 7 u.k.k. w szczególności poprzez błędne wskazanie całkowitej kwoty do zapłaty przez konsumenta ustalonej w dniu zawarcia umowy o kredyt konsumencki wynikające z nieuprawnionego faktu naliczania przez bank odsetek od kredytowanej prowizji za udzielenie kredytu (§ 2 umowy kredytu);

b) Art. 30 ust. 1 pkt. 6 u.k.k. poprzez sformułowanie klauzuli o zmiennej stopie oprocentowania kredytu w sposób niedookreślony i nieprecyzyjny (§ 3 umowy kredytu);

c) Art. 30 ust. 1 pkt. 10 u.k.k. poprzez niewykazanie warunku determinującego zmianę kosztów kredytu w sytuacji określonej w art. 45 ust. 1 u.k.k.;

d) Art. 30 ust. 1 pkt 10 u.k.k. poprzez zastrzeżenie na rzecz kredytodawcy prawa do zmiany kosztów kredytu w oparciu o przesłanki, które zostały sformułowane w sposób dowolny i niejasny, np. „wzrost pracochłonności usług” (§ 3 ust. 41 umowy kredytu);

e) Art. 30 ust. 1 pkt. 15 u.k.k. w zw. z art. 53 ust. 1 i 2 u.k.k. poprzez niepoinformowanie kredytobiorcy o prawie do odstąpienia od umowy kredytu w sytuacji opisywanej w art. 53 ust. 2 u.k.k.;

f) Art. 30 ust. 1 pkt. 10 u.k.k. i art. 30 ust. 1 pkt. 16 u.k.k. w zw. z art. 49 ust. 1 do art. 52 u.k.k. poprzez nieokreślenie procedury i warunków, na jakich koszty kredytu mogą ulec zmianie, zwłaszcza, gdy następuje jego wcześniejsza spłata, w szczególności poprzez niedookreślenie, że w sytuacji wcześniejszej spłaty kredytu ulegają obniżeniu te koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy (§ 3 ust. 24 do 26 umowy kredytu);

g) Art. 30 ust. 1 pkt. 11 u.k.k. poprzez wskazanie jedynie wysokości oprocentowania od zadłużenia przeterminowanego, z jednoczesnym brakiem wyjaśnienia charakteru tego oprocentowania (zmiennie czy stałe), nie określenie należycie zasad i warunków, według których będzie następować zmiana przedmiotowego oprocentowania, w szczególności

nie zdefiniowano czym jest stopa referencyjna NBP, jak również brak poinformowania o sposobie informowania kredytobiorcy o zmianie oprocentowania od zadłużenia przeterminowanego (§ 3 ust. 18 umowy kredytu);

h) art. 30 ust. 1 pkt. 10 i 12 u.k.k. poprzez nieokreślenie w zakresie ewentualnych opłat i kosztów kredytu – kosztów sądowych i egzekucyjnych określonych ustawowo w sytuacji, które mogłyby powstać w razie zaniechania wykonywania zobowiązań kredytowych przez kredytobiorcę, nawet z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy, np. niezdolność do pracy wskutek wypadku;

i) art. 30 ust. 1 pkt. 10 i 14 u.k.k. w szczególności poprzez niedostateczne, niepełne i nieprawidłowe oznaczenie ubezpieczenia, kredytodawca ograniczył się jedynie do ogólnego wskazania, że mamy do czynienia z ubezpieczeniem a wypadek zaistnienia określonych ogólnie zdarzeń, bez wyjaśnienia istoty i charakteru tego ubezpieczenia;

j) Art. 30 ust. 1 pkt 10 u.k.k. w związku z tym, że w treści umowy nie określono warunków, na jakich koszty kredytu wynikające z tytułu ubezpieczenia mogą ulec zmianie, w szczególności przez brak określenia, że konsument uprawniony jest do wypowiedzenia umowy ubezpieczenia i do otrzymania zwrotu składki ubezpieczeniowej za niewykorzystany okres ochrony ubezpieczeniowej.

4. W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany Bank (...) spółka akcyjna z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości, wskazując, że, po pierwsze – uprawnienie do skorzystania z sankcji kredytu darmowego uległo w niniejszej sprawie prekluzji z uwagi na upływ rocznego terminu zawitego, po drugie – powód nie miał podstaw do złożenia oświadczenia w przedmiocie sankcji kredytu darmowego z uwagi na brak naruszeń, o których mowa w art. 45 ust. 1 u.k.k.

II. Fakty ustalone w sprawie

5. W dniu 15 maja 2017 r. T. O. zawarł z Bankiem (...) S.A z siedzibą w W. umowę kredytu konsumenckiego na okres kredytowania wynoszący 84 miesiące (§ 2 ust. 9 umowy). Całkowita kwota pożyczki (kwota pożyczki bez kredytowanych kosztów pożyczki) wynosiła 142.700,00 zł (§ 2 ust. 2 umowy). Całkowita kwota do zapłaty przez pożyczkobiorcę wynosiła 211.133,36 zł (§ 2 ust. 4 umowy). Rzeczywista roczna stopa oprocentowania wynosiła zaś 12,62% (§ 2 ust. 6 umowy). W § 2 ust. 7 umowy wskazano, że prowizja za udzielenie pożyczki wyniosła 11.382,71 zł. W § 3 umowy określono zasady dotyczące wcześniejszej spłaty kredytu oraz skutki nieterminowej spłaty, zaś w § 5 wskazano zasady i warunki odstąpienia od umowy oraz skutków z tym związanych. Bank był obowiązany do wypłaty kwoty kredytu w ciągu 1 dnia roboczego od dnia zawarcia umowy.

Dowód: umowa, k. 23-25; plan spłaty, k. 26

6. Umowa zawierała następujące postanowienia:

§ 2 ust. 4 umowy kredytu stanowił:

Całkowita kwota do zapłaty przez Pożyczkobiorcę: 211.133,36 zł (suma Całkowitego kosztu Pożyczki i Całkowitej kwoty Pożyczki).

§ 2 ust. 6 umowy kredytu stanowił:

Rzeczywista Roczna Stopa Oprocentowania (RRSO): 12.62 %. Do wyliczenia RRSO i Całkowitej kwoty do zapłaty przyjęto następujące założenia:

- oprocentowanie pożyczki wskazane w § 2 ust. 5 nie ulega zmianie w całym okresie kredytowania;
- umowa będzie obowiązywać przez czas, na który została zawarta, a że Bank i Pożyczkobiorca wypełnią zobowiązania z niej wynikające terminowo;

- data płatności pierwszej raty przypada miesiąc po wypłacie Pożyczki;
- kwoty wypłacone i spłacane przez strony Umowy o Pożyczkę nie muszą być równe ani nie muszą być płacone w równych odstępach czasu;
- datą początkową będzie data pierwszej wypłaty Pożyczki;
- odstępy czasu między datami używanymi w obliczeniach wyrażone będą w latach lub ułamku roku, przy czym rok liczy 365 dni, a w przypadku lat przestępnych 366 dni, 52 tygodnie lub dwanaście miesięcy. Przyjmuje się, że równy miesiąc ma 30,41666 dni. Wynik obliczeń podaje się z dokładnością do co najmniej jednego miejsca po przecinku, przy czym jeżeli cyfra występująca po wybranym przez obliczającego miejscu po przecinku jest mniejsza niż 5, cyfrę tę pomija się, gdy zaś większa albo równa 5, cyfrę poprzedzającą zwiększa się o 1.

§ 3 ust. 4 umowy kredytu stanowił:

Wskaźnikiem referencyjnym WIBOR 3M obowiązującym w Banku w pierwszym okresie odsetkowym jest stawka ogłoszona dwa dni robocze przed dniem podjęcia decyzji kredytowej. Obowiązujący w Banku wskaźnik referencyjny WIBOR 3M nie może mieć wartości ujemnych. Jeżeli w dniu, w którym ustalany jest obowiązujący w Banku wskaźnik referencyjny WIBOR 3M, ma wartość ujemną, obowiązującym w Banku wskaźnikiem referencyjnym WIBOR 3M jest 0%. Wskaźnik referencyjny WIBOR 3M na każdy kolejny okres odsetkowy ustalany jest na dwa dni robocze przed rozpoczęciem każdego nowego okresu odsetkowego. Z zastrzeżeniem § 3 ust. 5 pierwszy okres odsetkowy kończy się po dwóch miesiącach licząc od terminu spłaty pierwszej raty Pożyczki, a każdy kolejny okres odsetkowy trwa trzy miesiące, aż do całkowitej spłaty pożyczki, przy czym każdy okres odsetkowy rozpoczyna się w dniu, wskazanym w Umowie jako termin płatności raty Pożyczki a kończy się z upływem trzech miesięcy, w dniu poprzedzającym dzień, który datą odpowiada pierwszemu dniowi okresu odsetkowego.

§ 3 ust. 7 umowy kredytu stanowił:

Zmiana wskaźnika referencyjnego WIBOR 3M (lub stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego powiększonej o 0,2 pkt procentowe w przypadku opisanym w ust. 56) nie stanowi zmiany warunków Umowy. Zmiana wskaźnika referencyjnego WIBOR 3M lub stopy referencyjnej NBP powiększonej o 0,2 pkt procentowego) wpływa na wysokość Oprocentowania Pożyczki, a tym samym na wysokość raty kapitałowo-odsetkowej Pożyczki.

§ 3 ust. 8 umowy kredytu stanowił:

O zmianie Oprocentowania Pożyczki z uwagi na zmianę wskaźnika referencyjnego WIBOR 3M (lub stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego powiększonej o 0,2 pkt procentowe w przypadku opisanym w ust. 56) Bank zawiadomi Pożyczkobiorcę w sposób określony w § 3 ust. 11 umowy kredytu.

§ 3 ust. 10 umowy kredytu stanowił:

Bank informuje, że korzystanie z Pożyczki o zmiennej stopie oprocentowania niesie za sobą ryzyko wzrostu kosztów obsługi Pożyczki w okresie obowiązywania umowy.

§ 3 ust. 11 umowy kredytu stanowił:

Bank zawiadomi Pożyczkobiorcę o wysokości Oprocentowania Pożyczki, wysokości rat w pierwszym okresie odsetkowym oraz w każdym następnym okresie odsetkowym, w przypadku zmiany tych wartości. Zawiadomienie nastąpi na piśmie lub drogą elektroniczną.

§ 3 ust. 18 umowy kredytu stanowił:

Z tytułu zaległości w spłacie Pożyczki, Bankowi należą się do dnia spłaty zadłużenia odsetki umowne za opóźnienie w wysokości równej dwukrotności sumy stopy referencyjnej NBP i 5,5 punktów procentowych (dwukrotność ustawowych odsetek za opóźnienie). Na dzień zawarcia umowy odsetki za opóźnienie wynoszą 14 % rocznie..

§3 ust. 24 umowy kredytu stanowi:

Pożyczkobiorca ma prawo do wcześniejszej spłaty części lub całości Pożyczki.

§ 3 ust. 25 umowy kredytu stanowi:

Dokonanie przedterminowej częściowej spłaty:

- powoduje naliczanie odsetek w bieżącym okresie odsetkowym od kapitału pozostałego do spłaty po dokonaniu częściowej spłaty Pożyczki;
- nie powoduje zmiany wysokości raty kapitałowo-odsetkowej w bieżącym okresie odsetkowym (zmiana wysokości raty nastąpi wraz ze zmianą okresu odsetkowego);
- nie zwalnia Pożyczkobiorcy od spłaty rat kapitałowo-odsetkowych w bieżącym oraz kolejnych okresach rozliczeniowych Pożyczki – raty będą płatne w dotychczasowych terminach spłaty Pożyczki;
- nie wymaga podpisania aneksu do Umowy
- nie skraca okresu kredytowania; skrócenie tego okresu stanowi odrębną czynność, jest możliwe na wniosek Pożyczkobiorcy za zgodą Banku i wymaga zawarcia aneksu do Umowy,

§ 3 ust. 26 umowy kredytu stanowi:

W przypadku wcześniejszej spłaty Pożyczki, Pożyczkobiorca nie jest zobowiązany do zapłaty odsetek od kwoty wcześniej spłaconej za okres pozostały do końca trwania umowy.

§ 3 ust. 41 umowy kredytu stanowi:

Bank jest uprawniony do zmiany opłat wskazanych w § 6 albo wprowadzenia nowych opłat w ciągu 6 miesięcy od wystąpienia którejkolwiek z niżej wymienionych okoliczności;

- wprowadzenie nowych lub zmiana zakresu dotychczas świadczonych usług, w celu należytego wykonywania Umowy, zgodnie z zasadami określonymi w Umowie, przy czym zmiany opłat będą dotyczyły wyłącznie wprowadzanych lub zmienianych usług;
- zmiana bądź wprowadzenie nowych przepisów prawa, rekomendacji, zaleceń lub wytycznych organów nadzoru odnoszących się do wykonywania Umowy w zakresie opłat lub prowizji pobieranych na rzecz organów administracji państwowej, samorządowej i sądów lub w zakresie nowych czynności lub nowej formy czynności wykonywanych przez Bank;
- wzrost faktycznych kosztów ponoszonych przez Bank w związku ze świadczeniem usługi na podstawie Umowy lub wzrost pracochłonności takiej usługi;
- wystąpienie inflacji (wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych) w wysokości co najmniej 2% za poprzedni miesiąc kalendarzowy, liczonej rok do roku, publikowanej przez Główny Urząd Statystyczny.

§ 5 ust. 1 umowy kredytu stanowi:

W terminie 14 dni od zawarcia Umowy Pożyczkobiorcy przysługuje prawo do odstąpienia od Umowy.

§ 5 ust. 2 umowy kredytu stanowił:

Termin do odstąpienia jest zachowany, o ile Pożyczkobiorca wyśle lub dostarczy Bankowi przed jego upływem oświadczenie o odstąpieniu od Umowy. Oświadczenie może mieć formę wskazaną we wzorze wręczonym Pożyczkobiorcy przy zawarciu Umowy.

§ 5 ust. 3 umowy kredytu stanowił:

Niezwłocznie, jednak nie później niż w ciągu 30 dni od daty złożenia oświadczenia o odstąpieniu od Umowy, Pożyczkobiorca zwróci Bankowi Całkowitą kwotę Pożyczki wskazaną w § 2 ust. 2 na rachunek Banu określony w § 2 ust. 17 wraz z odsetkami dziennymi za każdy dzień w okresie od dnia udostępnienia Pożyczki do dnia spłaty Całkowitej kwoty Pożyczki. Wysokość Odsetek dziennych wskazana jest w § 2 ust. 12 Umowy.

dowód: umowa kredytu, k. 14-15v

8. W dniu 5 grudnia 2022 r. strony zawarły umowę cesji za pośrednictwem platformy A., uzupełnioną następującymi danymi cedenta: imię i nazwisko: T. O., adres zamieszkania: ul. (...), (...)-(...) W., numer PESEL: (...). Cesjonariusz reprezentowany był przez G. G. – wiceprezesa zarządu. Paragraf pierwszy ww. umowy stwierdzał, że T. O. dokonuje przelewu wszelkich wierzytelności pieniężnych, zarówno obecnych, jak i przysługujących, wynikających z umowy o kredyt konsumencki zawartej z Bankiem (...) S.A w dniu 15 maja 2017 r. przysługujących T. O. w stosunku do kredytodawcy, obejmujące w szczególności: wierzytelność o zwrot wszelkich nienależnie pobranych opłat i kosztów, wierzytelność mogącą wynikać z zastosowania art. 45 ustawy o kredycie konsumenckim i przewidującego tzw. sankcję kredytu darmowego wraz ze wszystkimi związanymi z tymi wierzytelnościami prawami (m.in. odsetkami za zwłokę i za opóźnienie). (...) sp. z o.o. udzielił kredytobiorcy wstępnej informacji zawartej w broszurze informacyjnej wskazując, że kwota kosztów do zwrotu od banku wynikająca z zastosowania sankcji kredytu darmowego na dzień 5 grudnia 2022 r. wynosi 44.406,20 zł. Następnie tego samego dnia (...) sp. z o.o. skierował do Banku (...) w W. zawiadomienie o przelewie wierzytelności z umowy o kredyt konsumencki z dnia 6 lipca 2020 r.

dowód: umowa powierniczego przelewu wierzytelności, k. 28-28v, broszura informacyjna, k. 41, zawiadomienie, k. 42

9. W dniu 7 marca 2023 r. sporządzony został dokument o nazwie „pełnomocnictwo”, uzupełniony następującymi danymi: imię i nazwisko: T. O., adres: ul. (...), (...)-(...) W., numer PESEL: (...). Z treści wynikało, że było to pełnomocnictwo do złożenia oświadczenia wynikającego z art. 45 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, przewidującego sankcję tzw. kredytu darmowego w odniesieniu do umowy kredytowej z dnia 15 maja 2017 r. zawartej z Bankiem (...) S.A z siedzibą w W.. Pełnomocnictwo zawierało upoważnienie do dalszych substytucji. Pełnomocnictwo zostało osobiście podpisane przez konsumenta.

dowód: pełnomocnictwo, k. 37

10. W dniu 28 kwietnia 2023 r. zostało doręczone pozwanemu Bankowi pismo, w którym (...) Sp. z o.o. w imieniu T. O. oraz w imieniu własnym złożył Bankowi (...) S.A z siedzibą w W. oświadczenie w trybie art. 45 w zw. z art. 30 ustawy z dnia 12 maja 2012 r. o kredycie konsumenckim (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1028 ze zm., dalej jako: u.k.k.). w uzasadnieniu zarzucono naruszenie art. 30 ust. 1 pkt 6, 7, 10, 11, 13, 14, 15 u.k.k. Jednocześnie wezwano kredytodawcę do zapłaty kwoty 64.001,65 zł w terminie nie dłuższym niż 7 dni od dnia doręczenia pisma.

dowód: oświadczenie, k. 31-34, tracking, k. 35, książka nadawcza, k. 36-36v

11. T. O. dowiedział się o spółce (...) sp. z o.o. za pośrednictwem fundacji (...). T. O. dowiedział się, że za zawarcie umowy ze spółką (...) nic nie zapłaci, będzie to umowa nieodpłatna, nie zapłaci również nic za prowadzenie niniejszej sprawy. T. O. zdecydował się na zawarcie umowy ze spółką (...), ponieważ pobierała 25% mniej niż inne firmy i na to było go stać. Zgodnie z § 3 ust. 1 umowy, powodowa spółka zobowiązała się do przekazania T. O.

50% wyegzekwowanego od dłużnika świadczenia. Świadczenie obejmujące koszty procesu, w tym koszty zastępstwa procesowego, przysługiwały powodowej spółce.

dowód: zeznania T. O., k. 127-127v; umowa powierniczego przelewu wierzytelności, k. 28

III. Ocena dowodów

12. Zasadnicza część okoliczności faktycznych tej sprawy, istotnych dla wydanego rozstrzygnięcia, nie była przedmiotem sporu. Przedmiotem sporu była bowiem de facto ocena czy było możliwe skorzystanie z sankcji kredytu darmowego, a także ustalenie daty początkowej terminu rocznego przewidzianego na złożenie oświadczenia o skorzystaniu z tzw. sankcji kredytu darmowego w oparciu o art. 30 u.k.k. w związku z art. 45 u.k.k.

13. Sąd oparł fakty ustalone w sprawie na podstawie przedłożonych przez strony dokumentów (stanowiących dowód bez wydania w tym przedmiocie postanowienia, art. 243² k.p.c.), których prawdziwość i treść nie została zakwestionowana oraz nie budziła wątpliwości Sądu. W dokonywaniu ustaleń Sąd oparł się również na twierdzeniach stron stanowiących okoliczności bezsporne i niezaprzeczone oraz przyznane w rozumieniu art. 229 i 230 k.p.c.

14. Sąd oparł ustalenia faktyczne w sprawie także na zeznaniach świadka – kredytobiorcy. Sąd uznał zeznania świadka jako spójne, logiczne i zgodne z doświadczeniem życiowym.

IV. Ocena prawna

15. Powództwo podlegało oddaleniu z uwagi na brak legitymacji czynnej powoda, wynikający z nieważności zawartej umowy powierniczego przelewu wierzytelności, niedochowanie rocznego terminu zawitego z art. 45 ust. 5 u.k.k. na złożenie oświadczenia o skorzystaniu z sankcji tzw. kredytu darmowego oraz brak ziszczenia się przesłanek określonych w art. 45 ust. 1 u.k.k. do złożenia oświadczenia w przedmiocie skorzystania z sankcji tzw. kredytu darmowego.

Legitymacja czynna powoda

16. Powierniczy przelew wierzytelności w celu jej ściągnięcia i przekazania zbywcy to umowa, na podstawie której cedent przekazuje wierzytelność do majątku osoby trzeciej, aby ta realizowała wierzytelność wobec dłużnika w imieniu własnym, ale na jego rzecz za przykładowo odpowiednim wynagrodzeniem na podstawie umowy zlecenia. Podstawy ukształtowania czynności powierniczej dostarcza art. 353¹ k.c. z uwzględnieniem ograniczeń wskazanych w tym przepisie oraz w art. 58 k.c. Cechami konstytutywnymi tego rodzaju czynności są: przeniesienie przez powierzającego na powiernika jakiegoś prawa (wierzytelności) w następstwie czego powiernik może korzystać z niego względem osób trzecich w zakresie wyznaczonym jego treścią (stosunek zewnętrzny) oraz zobowiązanie powiernika wobec powierzającego (stosunek wewnętrzny), że będzie z tego prawa korzystał w ograniczonym zakresie wskazanym treścią umowy powierniczej w szczególności, że prawo to (wierzytelność) powróci do powierzającego. Występują tu zatem dwa podstawowe stosunki prawne – zewnętrzny pomiędzy dłużnikiem wierzytelności a nabywcą (powiernikiem) i wewnętrzny (z reguły zlecenia) pomiędzy zbywcą wierzytelności a nabywcą. Tego rodzaju umowa uznawana jest za przelew wierzytelności (art. 509 k.c.) z osłabionymi skutkami prawnymi w stosunku do przelewu w pełni rozporządzającego, ponieważ związanie powiernika (nabywcy) stosunkiem wewnętrznym jest ściśle określone do czynności mających na celu odzyskanie wierzytelności od dłużnika i przekazanie jej powierzającemu (tak: uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 13 lutego 2014 r., I ACa 656/13).

17. Zgodnie z art. 58 § 1 k.c., czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Zgodnie z art. 58 § 2 k.c., nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Jednocześnie, zgodnie z art. 22 ust. 2 Dyrektywy PE i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki państwa członkowskie zapewniają, by konsumenci nie mogli zrzekać się praw przyznanych im na mocy przepisów prawa krajowego wprowadzających w

życie niniejszą dyrektywę lub do niej się odnoszących. Zgodnie natomiast z art. 23 Dyrektywy 2008/48/WE, państwa członkowskie ustanawiają przepisy dotyczące sankcji mających zastosowanie w przypadku naruszenia przepisów krajowych przyjętych zgodnie z niniejszą dyrektywą i podejmują wszelkie niezbędne działania w celu zapewnienia stosowania tych sankcji. Przewidziane sankcje muszą być skuteczne, proporcjonalne i odstrasżające. Zdaniem sądu umowa przelewu powierniczego wierzytelności zawarta pomiędzy powodową spółką a A. Ś. jest nieważna jako naruszająca zasadę równowagi kontraktowej stron oraz uczciwego obrotu (art. 58 § 2 w zw. z art. 353¹ k.c.), zawierająca postanowienia abuzywne, bez których nie zostałaby zawarta (art. 58 § 3 k.c.) oraz powodująca de facto zrzeczenie się przez konsumenta części praw przyznanych mu na mocy art. 45 ust. 1 ukk, stanowiącego implementację art. 23 Dyrektywy 2008/49/WE, co pozostaje w sprzeczności z art. 22 ust. 2 Dyrektywy.

18. Ocenę ważności analizowanej umowy przelewu powierniczego wierzytelności rozpocząć należy od zaznaczenia, że T. O. występował w tej umowie jako konsument, powodowa spółka zaś – przedsiębiorca. Zgodnie z postanowieniami umowy, T. O. nie otrzymał z tytułu zawartego powierniczego przelewu wierzytelności żadnego wynagrodzenia, nie był również zobowiązany do zapłaty wynagrodzenia powodowej spółce. Jednocześnie, w razie uzyskania od banku środków pieniężnych z tytułu sankcji kredytu darmowego, strony miały rozliczyć się w ten sposób, że połowę tych środków otrzyma powodowa spółka, a połowę T. O.. Rozliczenie to nie dotyczyło kosztów procesu, które – w razie wygranej sprawy sądowej – należeć się miały w całości powodowej spółce. Jednocześnie, to powodowa spółka miała w całości pokryć koszty procesu. Celem Dyrektywy 2008/49/WE jest ochrona konsumenta przed nieuczciwymi postanowieniami zawartymi w umowach kredytowych, nie zaś stworzenie źródła wzbogacenia dla podmiotów trzecich, niebędących stroną umowy kredytu. Poprzez rozwój rynku skupu od konsumentów wierzytelności z uprawnień konsumentów wynikających z dyrektywy 2008/48/WE – który to rynek rokrocznie się w Polsce rozwija i uczestniczą w nim nowe podmioty – wierzytelność ta odrywa się zupełnie od celu ochronnego i staje się przedmiotem profesjonalnego obrotu i dochodzenia przez wyspecjalizowane w tym celu podmioty, zaś konsumenci otrzymują jedynie niewielką jej część w zamian za zgodę na dochodzenie przynależnego im roszczenia podmiotowi trzeciemu.

19. Jakkolwiek zatem zdaniem sądu umowa powierniczego przelewu wierzytelności, której przedmiotem jest wierzytelność wynikająca z sankcji kredytu darmowego, nie jest sama w sobie nieważna i sprzeczna z ustawą, tak jednak – w okolicznościach niniejszej sprawy – jest ona nieważna jako prowadząca de facto do zrzeczenia się połowy roszczenia przez konsumenta oraz zawierająca postanowienia umowne – dotyczące sposobu rozliczeń – prowadzące do zaburzenia równowagi kontraktowej stron. T. O. nie otrzymał bowiem od powodowej spółki ekwiwalentu z tytułu przelanej wierzytelności. Jediną korzyścią po stronie T. O. było to, iż powodowa spółka miała w imieniu własnym, lecz na rzecz kredytobiorcy, dochodzić od pozwanego roszczeń z tytułu sankcji kredytu darmowego, bez pobierania z tego tytułu od T. O. żadnego wynagrodzenia. Powodowa spółka pokrywała zatem opłatę sądową od pozwu, zaś – na wypadek przegranej sprawy – zobowiązana była do uiszczenia na rzecz strony przeciwnej ewentualnych należnych kosztów procesu. Można zatem stwierdzić, że powodowa spółka przejęła ryzyko związane z ewentualną przegraną sprawą w sądzie. Nie zmienia to faktu, iż – na wypadek uwzględnienia powództwa – spółce przysługiwałoby w tej sprawie: (i) **ponad 24 tys. zł zysku (50% dochodzonej kwoty)** oraz, w większości przypadków, (ii) zwrot opłaty sądowej od pozwu, (iii) zwrot kosztów zastępstwa procesowego – w tej sprawie 3 600,00 zł. Umowa powierniczego przelewu wierzytelności – w zakresie, w jakim przewidywała uprawnienie po stronie powodowej spółki do uzyskania aż 50% wierzytelności – naruszała zatem zasadę równowagi kontraktowej stron. Na wypadek wygranej w procesie powodowa spółka i tak otrzymałaby od pozwanego zwrot kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego i zwrot opłaty sądowej od pozwu. W konsekwencji, w przypadku wygranej sprawy w sądzie powodowa spółka nie poniosłaby żadnych kosztów postępowania, zaś konsument uzyskałby jedynie 50% należnej mu wierzytelności.

20. Jeśli chodzi o pełnomocnictwo udzielone spółce (...) (k. 37), datowane na 7 marca 2023 r., do złożenia oświadczenia wynikającego z art. 45 u.k.k. w odniesieniu do spornej w tej sprawie umowy, sąd uznał, że pełnomocnictwo to ma charakter pełnomocnictwa szczególnego i jako takie – w przeciwieństwie do pełnomocnictwa ogólnego – nie wymaga pod rygorem nieważności formy pisemnej (art. 99 § 2 k.c.). Jeżeli do ważności czynności prawnej potrzeba jest szczególna forma, pełnomocnictwo do dokonania tej czynności powinno być udzielone w tej samej formie (art. 99 § 1 k.c.). Zgodnie z art. 45 ust. 1 u.k.k. oświadczenie w przedmiocie skorzystania z

sankcji kredytu darmowego powinno mieć formę pisemną (ad probationem). W konsekwencji, pełnomocnictwo do dokonania czynności prawnej w postaci złożenia oświadczenia prawokształtującego w przedmiocie skorzystania z sankcji tzw. kredytu darmowego powinno być zawarte w formie pisemnej ad probationem (por. Czech Tomasz, Kredyt konsumencki. Komentarz, wyd. III, komentarz do art. 45, LEX 2023, akapit 82). Omawiane pełnomocnictwo udzielone zostało zatem w sposób ważny i skuteczny.

Roczny termin zawity z art. 45 ust. 5 u.k.k.

21. Zgodnie z art. 45 ust. 1 u.k.k., w przypadku naruszenia przez kredytodawcę art. 29 ust. 1, art. 30 ust. 1 pkt 1-8, 10, 11, 14-17, art. 31-33, art. 33a i art. 36a-36c konsument, po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia, zwraca kredyt bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy w terminie i w sposób ustalony w umowie. Zgodnie natomiast z art. 45 ust. 5 u.k.k., uprawnienie, o którym mowa w ust. 1, **wygasa po upływie roku od dnia wykonania umowy.**

22. Termin ustawowy „wykonanie umowy” w rozumieniu art. 45 ust. 5 u.k.k. nie jest w chwili obecnej interpretowany jednolicie, tak w orzecznictwie sądów powszechnych, jak i w doktrynie. Termin ten nie był dotychczas przedmiotem wykładni Sądu Najwyższego. Zdaniem części orzecznictwa (m. in. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 1 lipca 2019 r., V ACa 188/18, wyrok Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 14 marca 2023 r., II Ca 98/23;) oraz doktryny (m. in. Czech Tomasz, Kredyt konsumencki. Komentarz, wyd. III, komentarz do art. 45, LEX 2023, akapit 68) wykonanie umowy w rozumieniu omawianego przepisu powinno być wykładane jako zrealizowanie wszystkich obowiązków wynikających z umowy przez obydwie jej strony, a zatem również kredytobiorcę. W konsekwencji, termin roczny na zrealizowanie uprawnienia przez konsumenta liczony będzie – wedle zwolenników tej wykładni – od momentu spłacenia przez kredytobiorcę całości kredytu, niezależnie od tego, czy spłata kredytu realizowana jest terminowo. Przeciwny pogląd zakłada, że wykonaniem umowy w rozumieniu art. 45 ust. 5 u.k.k., stanowiącym początek rocznego terminu zawitego na złożenie oświadczenia w przedmiocie skorzystania z sankcji kredytu darmowego, jest wykonanie umowy przez kredytodawcę, tj. wypłata środków kredytobiorcy (por. wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z 27 lutego 2019 r., sygn. akt XII C 1503/18, wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z 30 maja 2023 r., sygn. akt XXVII Ca 309/23; Ustawa o kredycie konsumenckim. Komentarz. Red. dr hab. Konrad Osajda, 2019, wyd. 2/M. Grochowski, Legalis 2023, nr boczny 18-21).

23. W ocenie sądu wykonanie umowy w rozumieniu art. 45 ust. 5 u.k.k. należy rozumieć jako wykonanie umowy przez jedną ze stron stosunku zobowiązaniowego – kredytodawcę – który wypłaca kredytobiorcy środki pieniężne stanowiące przedmiot umowy kredytu, a zatem spełnia świadczenie charakterystyczne dla umowy kredytu (stanowiącej umowę dwustronnie zobowiązującą, ale nie będącej umową wzajemną). Do przyjęcia zaprezentowanego stanowiska skłoniły sąd następujące względy.

24. Po pierwsze, nie jest prawdą, aby termin „wykonanie umowy” był terminem językowo jednoznacznym, stąd też – poza wykładnią językową – niezbędne jest sięgnięcie do wykładni systemowej oraz funkcjonalnej. Tym bardziej iż przyjęcie pierwszego z przytoczonych stanowisk może rodzić uzasadnione wątpliwości natury aksjologicznej, co do zostanie omówione w dalszej części uzasadnienia. Nie jest w szczególności jasne z językowego punktu widzenia, czy za wykonanie umowy w rozumieniu art. 45 ust. 5 u.k.k. rozumieć należy wykonanie jej przez obydwie strony stosunku zobowiązaniowego, wynikającego z umowy kredytu konsumenckiego, czy też za wykonanie umowy w rozumieniu problemowego przepisu rozumieć wykonanie jej przez co najmniej jedną ze stron tego stosunku. Wykonaniem umowy będzie bowiem – w rozumieniu czysto językowym – zarówno wykonanie jej przez bank (a zatem zasadniczo wypłata kredytu), wykonanie jej przez kredytobiorcę (zasadniczo spłata kredytu oraz należności ubocznych), jak i wykonanie umowy przez obydwie jej strony.

25. Niejednoznaczność wykładni gramatycznej, językowej, prowadzi do konieczności zwrócenia się ku wykładni systemowej. W ustawie o kredycie konsumenckim termin „wykonanie umowy” pojawia się jedynie w problemowym przepisie z art. 45 ust. 5 u.k.k. Należy jednak zauważyć, że ustawodawca posługuje się terminem wykonania umowy (niewykonania umowy) w przepisach zawartych w Kodeksie cywilnym (por. art. 385³ pkt 7 i 16 k.c., art. 394 § 3

k.c., art. 14 § 2 k.c., art. 59 k.c.). W przepisach tych ustawodawca wielokrotnie ma na myśli sytuację wykonania (czy niewykonania) umowy przez co najmniej jedną ze stron umowy dwustronnie zobowiązującej, mimo tego, że w przepisie brak jest wyraźnego zastrzeżenia, iż mowa o wykonaniu umowy przez co najmniej jedną ze stron. Podobnie kodeks postępowania cywilnego – posługujący się terminem wykonanie umowy w przepisach z art. 34 § 1 i 2 k.p.c. – za wykonanie umowy rozumie wykonanie jej przez jedną ze stron stosunku dwustronnie zobowiązującego (art. 34 § 2 k.p.c.).

26. Nie ma zdaniem sądu żadnych argumentów natury aksjologicznej, które nakazywałyby przyjmować, że w przepisie z art. 45 ust. 5 u.k.k. – w przeciwieństwie do innych, przywołanych wyżej przepisów k.c. oraz k.p.c. – za wykonanie umowy należy uważać wykonanie jej przez obydwie strony stosunku zobowiązaniowego, w tym wykonanie jej przez kredytobiorcę, który wszak spełnia świadczenie niestanowiące świadczenia charakterystycznego dla umowy kredytu (świadczeniem charakterystycznym dla umowy kredytu, niebędącej umową wzajemną, jest wypłata środków kredytu, nie zaś spłata kredytu). Przeciwnie, ratio legis normy prawnej zawartej w art. 45 ust. 5 u.k.k. świadczy o tym, aby wykonanie umowy utożsamiać (podobnie jak w przypadku innych przepisów) z jej wykonaniem przez jedną ze stron, a to kredytodawcę. Świadczą o tym następujące względy.

27. Po pierwsze, przewidziany w art. 45 ust. 5 u.k.k. termin roczny na wykonanie uprawnienia, ma charakter terminu zawitego, który z istoty swojej – jak każdy termin zawity – jest terminem krótkim, zmierzającym przede wszystkim do uporządkowania i stabilizacji obrotu oraz wykluczenia sytuacji, w których możliwość powoływania się na sankcję kredytu darmowego i zmiana tym samym treści zobowiązania, trwałaby nieskończenie długo, pozbawiając kredytodawców/pożyczkodawców pewności co do kształtu ich relacji łączącej z konsumentem. Podobnie jak w przypadku innych oświadczeń prawokształtujących (np. prawa odstąpienia) ograniczenie terminu musi być więc wyraźne i jednoznaczne, gdyż jest to konieczne dla stabilizacji ryzyka gospodarczego i bezpieczeństwa obrotu.

28. Po drugie, w przypadku gdy to konsument jest beneficjentem sankcji kredytu darmowego, przyznanie mu uprawnienia do przedłużania terminu do skorzystania z niej, np. przez nienależyte wykonanie zobowiązania (uchybianie terminom zapłaty rat, lub np. przez ubieganie się o tzw. wakacje kredytowe, lub np. przez zmianę harmonogramu płatności w porozumieniu z kredytodawcą), stanowiłoby nieproporcjonalne i bezprecedensowe w systemie prawnym rozwiązanie.

29. Po trzecie, konsument od momentu zawarcia umowy dysponuje wystarczającym czasem na zapoznanie się z nią, przeanalizowanie jej postanowień oraz podjęcie decyzji co do skorzystania z sankcji kredytu darmowego. Rozwiązanie takie jest proporcjonalne oraz realizuje cele określone w art. 23 Dyrektywy 2008/48/WE, zgodnie z którym państwa członkowskie ustanawiają przepisy dotyczące sankcji mających zastosowanie w przypadku naruszenia przepisów krajowych przyjętych zgodnie z niniejszą dyrektywą i podejmują wszelkie niezbędne działania w celu zapewnienia stosowania tych sankcji. Przewidziane sankcje muszą być skuteczne, proporcjonalne i odstrasżające. Należy zwrócić uwagę, że sankcja kredytu darmowego jest sankcją wyjątkową surową, skutkującą tym, iż kredytobiorca otrzymuje kredytowanie środków pieniężnych bez obowiązku jakiegokolwiek wynagrodzenia z tego tytułu na rzecz banku. W przypadku umów długoterminowych, kilkuletnich, sankcja ta jest tym bardziej dolegliwa. Nie sposób zatem uznać, aby w przypadku takich długoterminowych umów proporcjonalne było umożliwianie kredytobiorcy skorzystania z sankcji kredytu darmowego przez tak długi czas. Tym bardziej iż przyjęcie przeciwnego stanowiska prowadziło do uznania, że kredytobiorca może skorzystać ze swojego uprawnienia również w toku procesu sądowego z powództwa banku o zapłatę rat kredytu, czy wręcz w toku egzekucji

30. Po czwarte, zgodnie z art. 45 ust. 1 u.k.k., w wypadku naruszeń, o których mowa w tym przepisie, konsument, po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia, zwraca kredyt bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy w terminie i w sposób ustalony w umowie. Z uregulowania tego („po złożeniu oświadczenia (...) zwraca kredyt bez odsetek (...) w terminie i sposób ustalony w umowie”) wyraźnie wynika, iż celem ustawodawcy było takie ukształtowanie przepisów, aby oświadczenie w przedmiocie sankcji kredytu darmowego działało zasadniczo (podobnie jak skutki wynikające z mocy prawa, określone w art. 45 ust. 2 i 3 u.k.k.) na przyszłość, tj. aby skutkowało ono modyfikacją jeszcze wiążącego strony stosunku umownego. Celem ustawodawcy nie było zaś to, aby przyznać

kredytobiorcom uprawnienie do modyfikacji już de facto wygasłego stosunku zobowiązaniowego (należy bowiem uznać, że po spłacie wszystkich rat i należności ubocznych umowa kredytu wygasa).

31. Wszystkie powyższe względy przemawiają za uznaniem, że wykonaniem umowy kredytu w rozumieniu art. 45 ust. 5 u.k.k. jest spełnienie świadczenia charakterystycznego dla tego stosunku zobowiązaniowego przez jedną ze stron tego stosunku (bank/ pożyczkodawcę), a to wypłata środków pieniężnych stanowiących przedmiot kredytu. W konsekwencji, w niniejszej sprawie oświadczenie zostało złożone z uchybieniem terminu rocznego.

Przesłanki do złożenia oświadczenia w przedmiocie skorzystania z sankcji tzw. kredytu darmowego

32. Niezależnie od powyższego, należy wskazać, że w sprawie brak było podstaw do skorzystania przez kredytobiorcę z omawianego uprawnienia. Podstawą prawną żądania pozwu był przepis art. 45 ust. 1 u.k.k. stosownie do treści którego w przypadku naruszenia przez kredytodawcę art. 29 ust. 1, art. 30 ust. 1 pkt 1-8, 10, 11, 14-17, art. 31-33, art. 33a i art. 36a-36c konsument, po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia, zwraca kredyt bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy w terminie i w sposób ustalony w umowie.

33. Rozważania w tym zakresie rozpocząć należy od stwierdzenia, że użyty w art. 45 ust. 1 u.k.k., zwrotu „naruszenie” rozumieć należy wyłącznie jako zupełny brak zamieszczenia w umowie kredytu konsumenckiego konkretnych informacji lub postanowień wymienionych w ust. 1 lub określenie ich w sposób wadliwy, nieprawidłowy, co aktualizować będzie się w zakresie określenia wysokości poszczególnych elementów (np. wysokości stóp oprocentowania, wysokości odsetek dziennych, całkowitego kosztu kredytu). Wskazuje na to w pierwszej kolejności literalne brzmienie art. 45 ust. 1 u.k.k., który wylicza postanowienia, które umowa powinna określać. Należy zatem wywnioskować, iż jego naruszenie może polegać tylko na sytuacji, gdy w danej umowie nie zamieszczono któregoś z tych postanowień lub postanowienie to zostało błędnie określone. Ideą wprowadzenia w u.k.k. obowiązku informacyjnego skorelowanego z surową sankcją kredytu darmowego, było założenie, by konsument mógł ocenić tak ryzyko związane z danym instrumentem finansowym, jak i ocenić konkurencyjność danego produktu, a zatem by mógł podjąć świadomą decyzję co do dokonania określonej transakcji kredytowej z bankiem.

34. Zauważyć należy przy tym, iż zgodnie z art. 29 ust. 3 u.k.k., umowa powinna być sformułowana w sposób jednoznaczny i zrozumiały. Z art. 45 ust. 1 u.k.k. nie wynika zaś, by naruszenie art. 29 ust. 3 u.k.k. przez kredytodawcę łączyło się z możliwością zastosowania sankcji kredytu darmowego. Oczywiście Sąd miał na uwadze, iż treść stosunku prawnego winna być przez strony ukształtowana w sposób jednoznaczny i zrozumiały jednak istotne było, czy w przypadku niejasności postanowień umowy czy jej niejednoznaczności możliwe jest zastosowanie sankcji – w tym przewidzianej w art. 45 u.k.k. W piśmiennictwie wskazuje się, iż wyłącznie brak zamieszczenia określonych w art. 30 ustawy o kredycie konsumenckim konkretnych punktach elementów, może prowadzić do zastosowania sankcji kredytu darmowego (Kaszubski Remigiusz W., Obzejta Łukasz, Tytuł: Karty płatnicze w Polsce, Opublikowano: WKP 2012, monografia).

35. W ocenie Sądu zatem sankcja kredytu darmowego nie powstaje, gdy kredytodawca naruszył obowiązek, którego źródłem jest przepis niewymieniony w art. 45 ust. 1 u.k.k., tj. inne postanowienie ustawy, zasady współzycia społecznego lub ustalone zwyczaje. Katalog przepisów określonych w art. 45 ust. 1 u.k.k. ma charakter zamknięty i ze względu na wyjątkowy, sankcyjny charakter regulacji, nie podlega wykładni rozszerzającej ani wnioskowaniu per analogiam.

36. W efekcie stwierdzić należy, iż nawet, gdy dane postanowienia umowy wymienione w art. 30 u.k.k. są zredagowane w sposób niejasny i budzący wątpliwości, to nie ma podstaw, aby stosować sankcję z art. 45 ust. 1 u.k.k., chyba że stopień niepewności, czy niejasności wyklucza możliwość uznania, że dane uregulowanie umowne niesie za sobą w ogóle jakąkolwiek informację.

37. Zarzut naruszenia **art. 30 ust. 1 pkt. 7 u.k.k.** powód uzasadniał błędnym wskazaniem przez pozwanego rzeczywistej stopy oprocentowania i całkowitej kwoty do zapłaty przez konsumenta ustalonej w dniu zawarcia umowy

o kredyt konsumencki wraz z podaniem wszystkich założeń przyjętych do jej obliczenia (§ 2 ust. 4 i 6 umowy kredytu). Stosownie do treści art. 30 ust. 1 pkt. 7 u.k.k. umowa o kredyt konsumencki powinna określać rzeczywistą roczną stopę oprocentowania oraz całkowitą kwotę do zapłaty przez konsumenta ustaloną w dniu zawarcia umowy o kredyt konsumencki wraz z podaniem wszystkich założeń przyjętych do jej obliczenia. Przez rzeczywistą roczną stopę oprocentowania należy rozumieć całkowity koszt kredytu ponoszony przez konsumenta, wyrażony jako wartość procentowa całkowitej kwoty kredytu w stosunku rocznym (art. 5 pkt. 12 u.k.k.). Całkowitą kwotą do zapłaty przez konsumenta jest suma całkowitego kosztu kredytu i całkowitej kwoty kredytu (art. 5 pkt. 8 u.k.k.). W umowie jako RRSO wskazano 8,11%, a całkowitą kwotę do zapłaty 110.902,11 zł (k. 14).

38. Istota argumentacji powoda sprowadza się do tezy, że nie można naliczać odsetek od kredytowanych kosztów kredytu, co powodowało zawyżenie kosztów kredytu, a w konsekwencji błędne określenie rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania i całkowitej kwoty do zapłaty. Powyższego powód upatruje w zdefiniowaniu stopy oprocentowania kredytu, która w brzmieniu obowiązującym stanowi – stopa oprocentowania wyrażona jako stałe lub zmienne oprocentowanie stosowane do wypłaconej kwoty na podstawie umowy o kredyt w stosunku rocznym. Stopa oprocentowania kredytu została wskazana na 5,99%. Aktualnie żaden przepis prawa nie zabrania pobierania odsetek od kredytowanych kosztów kredytu (por. wyrok SO w Warszawie z dnia 31 marca 2023 r., V Ca 3217/22). Z art. 5 pkt. 10 u.k.k. wynika natomiast, iż określenie stopy oprocentowania kredytu powinno nastąpić w relacji do kwoty faktycznie wypłaconej, co też bezspornie miało w okolicznościach sprawy miejsce. Z art. 5 pkt. 10 u.k.k. nie wynika natomiast zakaz naliczania odsetek od kredytowanych kosztów kredytu. W wyroku TSUE z dnia 21 kwietnia 2016 r. (C-377/14) podkreślono, iż nie można prezentować tej samej kwoty w całkowitych kosztach kredytu jak i w całkowitej kwocie kredytu. Powyższe stanowisko zostało podzielone również w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 15 lutego 2017 r., w sprawie VI ACa 560/16 oraz wyroku Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2019 r., I (...) 9/18. W okolicznościach sprawy jako całkowita kwota kredytu została wyłącznie wskazana kwota wypłacona cedentowi „na rękę”, a zatem nie zostały w niej ujęte kredytowane koszty kredytu (k. 18). W konsekwencji nie doszło do nieprawidłowego zawyżenia całkowitej kwoty kredytu poprzez ujęcie kosztu kredytu w całkowitej kwocie kredytu, co powodowałoby zaniżenie RRSO.

39. Naruszenia **art. 30 ust. 1 pkt. 10 i pkt. 16 u.k.k.** w zw. z art. 49 ust. 1 do art. 52 u.k.k. strona powodowa upatrywała w szczególności w nieokreśleniu procedury i warunków na jakich koszty kredytu mogą ulec zmianie, zwłaszcza sytuacji całkowitej spłaty kredytu przed terminem i związanym z wcześniejszą spłatą obniżenia ewentualnych kosztów kredytu poniesionych przez kredytobiorcę za cały czas trwania umowy. W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę, że powód wskazał, że to naruszenie nastąpiło w umowie kredytowej w szczególności w § 3 ust. 24-26 i zawierało się w tym, że nie określono procedury i warunków, na jakich koszty kredytu mogą ulec zmianie, zwłaszcza w sytuacji, gdy nastąpiłaby całkowita spłata kredytu przed terminem. Powód wskazał zatem na hipotetyczną sytuację przedterminowej spłaty kredytu, który, jak wiadomo z zeznań kredytobiorcy A. Ś., pozostaje w trakcie spłaty. Jednak, należy dokonać analizy ww. postanowień umowy kredytu. W ocenie Sądu, ww. postanowienia umowy kredytowej nie wzbudzają wątpliwości biorąc pod uwagę fakt, iż wskazano, że pożyczkobiorca ma w szczególności prawo do wcześniejszej spłaty pożyczki zarówno w części jak i w całości. Dodatkowo, w ocenie Sądu, § 4 pkt. 25 umowy kredytu wskazuje na warunki, przebieg i konsekwencje częściowej przedterminowej spłaty.

40. Naruszenia **art. 30 ust. 1 pkt 15 u.k.k.** w zw. z art. 53 ust. 1 i 2 u.k.k. powód upatrywał w niepoinformowaniu kredytobiorcy o prawie odstąpienia od umowy kredytu w sytuacji opisywanej w art. 53 ust. 2 u.k.k. Stosownie do treści art. 53 ust. 1 u.k.k. konsument ma prawo, bez podania przyczyny do odstąpienia od umowy o kredyt konsumencki w terminie 14 dni od dnia zawarcia umowy. § 2 wskazuje natomiast, że jeżeli umowa o kredyt konsumencki nie zawiera elementów określonych w art. 30, konsument może odstąpić od umowy o kredyt konsumencki w terminie 14 dni od dnia dostarczenia wszystkich elementów wymienionych w art. 30 u.k.k. Natomiast art. 30 ust. 1 pkt. 15 u.k.k. wskazuje, że umowa o kredyt konsumencki, z zastrzeżeniem art. 31-33, powinna określać termin, sposób i skutki odstąpienia konsumenta od umowy, obowiązek zwrotu przez konsumenta udostępnionego przez kredytodawcę kredytu oraz odsetek zgodnie z rozdziałem 5, a także kwotę odsetek należnych w stosunku dziennym. Ustawa o kredycie konsumenckim przewiduje dwie postacie odstąpienia od umowy. Pierwsza z nich jest związana prawem

do odstąpienia od umowy w terminie 14 dni od dnia zawarcia umowy. Druga postać jest związana z sytuacją, gdy umowa kredytu nie zawiera elementów wymienionych w art. 30 u.k.k. (art. 53 ust. 1 i 2 u.k.k.). Bezsprene w umowie określono wyłącznie tą pierwszą postać odstąpienia. W orzecznictwie wskazuje się, iż powinność poinformowania o treści art. 53 ust. 2 u.k.k. aktualizuje się wyłącznie w sytuacji, gdy w umowie faktycznie wystąpiły braki uzasadniające odstąpienie od umowy na tej podstawie (por. wyrok SA w Białymstoku z dnia 28 czerwca 2019 r., I ACa 281/19). Dla pozostałych konsumentów (w tym cedenta) powyższa okoliczność była bez znaczenia, albowiem nie wpływała na wysokość oraz charakter ich zobowiązania (por. wyrok SR dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie, sygn.. akt XVI C 2870/21, wyrok SR dla Warszawy-Woli w Warszawie I C 516/22, Tomasz Czech w: Kredyt Konsumentcki. Komentarz. Wyd. 2 komentarz do art. 30, Lex).

41. Literalnie art. 53 ust. 2 u.k.k. brzmi „jeżeli umowa o kredyt konsumentcki nie zawiera elementów określonych w art. 30, konsument może odstąpić od umowy o kredyt konsumentcki w terminie 14 dni od dnia dostarczenia wszystkich elementów wymienionych w art. 30”. W art. 14 ust. 1 lit. b Dyrektywy powyższą przesłankę zdefiniowano jako „okres, w którym możliwe jest odstąpienie od umowy, rozpoczyna się: w dniu, w którym konsument otrzymał warunki umowy oraz informacje zgodnie z art. 10, jeżeli dzień ten przypada po dniu zawarcia umowy”. Posłużenie się słowem „jeżeli” świadczy o tym, iż druga przesłanka ma charakter warunkowy i aktualizuje się wyłącznie w sytuacji, w której przy zawarciu umowy nie doszło do przekazania wszystkich informacji określonych w art. 30 u.k.k., co w okolicznościach sprawy nie miało miejsca. W ocenie Sądu, umowne ujęcie tej drugiej podstawy odstąpienia w sytuacji, gdy kredytodawca przekazuje wszystkie istotne informacje przy zawarciu umowy niepotrzebnie komplikowałoby treść umowy, a dla cedenta byłoby informacją zbędną. Podkreślenia wymaga, iż w sytuacji zachowania wymogów z art. 30 u.k.k. obie podstawy odstąpienia aktualizują się tego samego dnia, a zatem zbiorcze ich określenie w umowie, należy uznać za prawidłowe.

42. **Naruszenia art. 30 ust. 1 pkt. 10** u.k.k. powód upatrywał w braku wskazania warunków determinujących zmianę kosztów kredytu w sytuacji określonej w art. 45 ust. 1 ustawy o kredycie konsumentckim (warunki na jakich koszty te mogły ulec zmianie). Analogicznie jak w przypadku zarzutu nr 2 wskazać należy, iż art. 30 ust. 1 pkt. 10 u.k.k. odnosi się do czynności dyspozytywnych stron, nie ma natomiast zastosowania w przypadku sankcji ustawowych. W sytuacji sankcji kredytu darmowego nie dochodzi do zmiany wysokości należnych odsetek oraz pozaodsetkowych kosztów kredytu, a na skutek uprawnienia prawnokształtującego konsumenta odpada podstawa ich świadczenia. Ponadto, rola art. 30 ust. 1 pkt. 10 u.k.k. nie może być rozumiana jako obowiązek kredytodawcy do dokonania abstrakcyjnego, rozbudowanego wyliczenia wszelkich możliwych sytuacji, w której dochodzi do odpadnięcia podstawy świadczenia, a odnosi się do tych które mogą przy konkretnej umowie ulec aktualizacji (por. wyrok SA w Białymstoku z dnia 28 czerwca 2019 r., I ACa 281/19). Ponadto za niezasadnością w/w zarzutu przemawiają tożsame względu jak przy zarzucie nr 2.

43. **Naruszenia art. 30 ust. 1 pkt 10 u.k.k.** powód upatrywał w zastrzeżeniu na rzecz kredytodawcy prawa do zmiany kosztów kredytu w oparciu o przesłanki sformułowane w sposób niejasny, które przyznają kredytodawcy jednostronne narzędzie do dowolnego kształtowania polityki w zakresie opłat i składki ubezpieczeniowej (§ 3 ust. 41 umowy kredytu). W ocenie Sądu warunki zmiany omawianych kosztów zostały określone precyzyjnie i nie przewidywały po stronie pozwanego arbitralności w procesie wprowadzania tych zmian. § 3 ust. 41 umowy kredytu wskazuje, iż umowa w sposób jasny i precyzyjny określała sytuacje, w których mogą wzrosnąć koszty udzielonego kredytu. Dodatkowo należy wskazać, że zgodnie z § 3 ust. 45 umowy pozwany zobowiązał się do informowania kredytobiorcy o każdej zmianie bądź wprowadzeniu nowych opłat w trybie § 3 ust. 41 umowy kredytu – najpóźniej na dwa miesiące przed datą wejścia w życie zmiany. Podkreślić należy, iż w przypadku braku zgody na zmianę kredytobiorcy przysługuje prawo do wypowiedzenia umowy. Zdaniem Sądu, Bank zadośćuczynił wszystkim wymogom informacyjnym, a jego działanie nie nosiło znamion naruszenia.

44. **Naruszenia art. 30 ust. 1 pkt 11 u.k.k.** powód upatrywał w określeniu wysokości oprocentowania w zakresie rodzaju, tj. czy jest to oprocentowanie zmienne czy stałe, warunków ewentualnej zmiany oprocentowania oraz sposobu informowania kredytobiorcy o zmianach w szczególności poprzez umieszczenie informacji w oddziałach banku, a nie bezpośrednio konsumentowi na trwałym nośniku. Stosownie do treści art. 30 ust. 1 pkt. 11 u.k.k.

umowa o kredyt konsumencki powinna określać roczną stopę oprocentowania przeterminowanego, warunki jej zmiany oraz ewentualne inne opłaty z tytułu zaległości w spłacie kredytu. W § 3 ust. 18 umowy pożyczki Bankowi należą się do dnia spłaty zadłużenia odsetki umowne za opóźnienie w wysokości równej dwukrotności sumy stopy referencyjnej NBP i 5,5 punktów procentowych (dwukrotność ustawowych odsetek za opóźnienie). Na dzień zawarcia umowy odsetki za opóźnienie wynoszą 11,2% rocznie. Kredyt był oprocentowany według zmiennej stopy oprocentowania (na dzień umowy w wysokości 5,99%). Na wysokość odsetek składała się marża Banku w wysokości 5,73 % o której Kredytobiorca został pouczony. W umowie wskazano, że zawiadomienie o wysokości Oprocentowania Pożyczki, wysokości rat w pierwszym okresie odsetkowym oraz w każdym następnym okresie odsetkowym, w przypadku zmiany tych wartości nastąpi na piśmie lub drogą elektroniczną. Art. 30 ust. 1 pkt. 11 u.k.k. nie określa sposobu informowania o zmianie wysokości oprocentowania, a czyni to dopiero art. 36 ust. 1 u.k.k. nakładający na kredytodawcę obowiązek poinformowania konsumenta na trwałym nośniku o zmianie wysokości stopy oprocentowania. Co istotne, art. 36 ust. 1 u.k.k. nie jest objęty sankcją kredytu darmowego (art. 45 u.k.k.). Niezależnie od powyższego kredytodawca na podstawie art. 36 ust. 3 u.k.k. był uprawniony do odstąpienia od przekazywania zmiany wysokości stopy oprocentowania za pośrednictwem trwałego nośnika, albowiem stopa oprocentowania była uzależniona od wysokości stopy referencyjnej. Ponadto, należy nadmienić, że ustawa o kredycie konsumenckim nie nakłada na pożyczkodawcę obowiązku wskazania, w jaki sposób klient będzie informowany o zmianie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego.

45. **Naruszenia art. 30 ust. 1 pkt. 10 i 12 u.k.k.** powód upatrywał w ogólnikowym wskazaniu ewentualnych opłat, których obowiązek poniesienia może mieć konsument oraz ewentualnych kosztów sądowych i egzekucyjnych. Z umowy pożyczki wynika, iż przy zawarciu umowy oprócz prowizji cedent nie był zobowiązany do poniesienia żadnych innych kosztów. Z art. 30 ust. 1 pkt. 10 u.k.k. wynika obowiązek wskazania innych kosztów których obowiązek poniesienia ma konsument, ale tylko w sytuacji, gdy są one znane kredytodawcy. Co oczywiste, kredytodawca nie wie w chwili zawarcia umowy jakie szczegółowe opłaty i koszty mogą powstać po zawarciu umowy a związane z jej wykonaniem, albowiem w znacznym stopniu są one uzależnione od woli konsumenta. Nie jest również prawdą, że kredytodawca nie udzielił informacji ile potencjalnie może wynosić wysokość tych opłat, albowiem w § 3 ust. 34 umowy kredytu Bank poinformował kredytobiorcę o ewentualnych dodatkowych kosztach w sytuacji braku wykonywania umowy wraz z podaniem podstaw prawnych regulujących wysokość ww. kosztów. W ocenie Sądu, umowa stałaby się całkowicie nieczytelna, gdyby kredytodawca miał przedstawiać każdy możliwy wariant wystąpienia kosztów procesu czy kosztów egzekucyjnych. W istocie bowiem kredytodawca musiałby w zrozumiały sposób opisać znaczną część ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, rozporządzeń o stawkach wynagrodzenia adwokatów i radców prawnych, potencjalnych kosztów egzekucji i zasad zwrotu kosztów procesu w postępowaniu cywilnym. Powyższe byłoby również niewykonalne, albowiem zasady zwrotu kosztów są uzależnione nie tylko od wyniku sprawy, ale również od zasady słuszności (art. 102 k.p.c.).

46. **Naruszenia art. 30 ust. 1 pkt. 6 u.k.k.** powód upatrywał w sformułowaniu klauzuli o zmiennej stopie oprocentowania kredytu w sposób nieprawidłowy, nieookreślony, nieprecyzyjny, nietransparentny a tym samym pozbawiając konsumenta możliwości weryfikacji stopy oprocentowania kredytu. W umowie w sposób precyzyjny wskazano, iż oprocentowanie stanowi sumę marży banku i stopy bazowej. Wskazano, że zmiana wysokości stopy bazowej będzie powodowała zmianę wysokości oprocentowania kredytu. W sposób szczegółowy opisano również sposób aktualizacji stopy bazowej w relacji do stopy referencyjnej WIBOR 3M. Objąsniiono, iż stawka WIBOR 3M jest całkowicie niezależna od Banku i jest stosowana na rynku usług finansowych, a ustalanie WIBORu 3M jest procedurą skomplikowaną, zależną od wielu czynników i specjalistycznych danych. Art. 30 ust. 1 pkt. 6 u.k.k. nie wymaga objaśnienia pojęcia stopy referencyjnej, a jedynie wymaga określenia jego wysokości i okoliczności jego zmiany, co też miało miejsce w okolicznościach sprawy. W związku z tym w ocenie Sądu ten zarzut okazał się niezasadny.

47. **Naruszenia art. 30 ust. 10 i 14 u.k.k.** powód upatrywał w niedostatecznym i niepełnym oznaczeniu ubezpieczenia oraz określeniu warunków, na jakich koszty kredytu wynikające z ubezpieczenia mogą ulec zmianie. Art. 30 ust. 14 u.k.k. stanowi, że umowa kredytu powinna określać sposób zabezpieczenia i ubezpieczenia spłaty kredytu,

jeżeli umowa je przewiduje. Analizowana umowa określała sposób ubezpieczenia spłaty kredytu (§ 2 ust. 15 umowy, § 4 umowy), zatem nie ma podstaw do uznania, aby w sprawie doszło do naruszenia analizowanego przepisu.

III. *Koszty procesu*

48. O kosztach procesu sąd orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy wyrażoną w art. 98 § 1 k.p.c., zasądzając od powoda na rzecz pozwanego kwotę 3 617,00 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty. Na zasądzoną kwotę składała się kwota 3 600,00 zł (§ 2 pkt 5 Rozporządzenia MS z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych) oraz 17,00 zł (opłata skarbowa od pełnomocnictwa, k. 66).

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

ASR Agnieszka Piwała

W., 18 marca 2024 r.